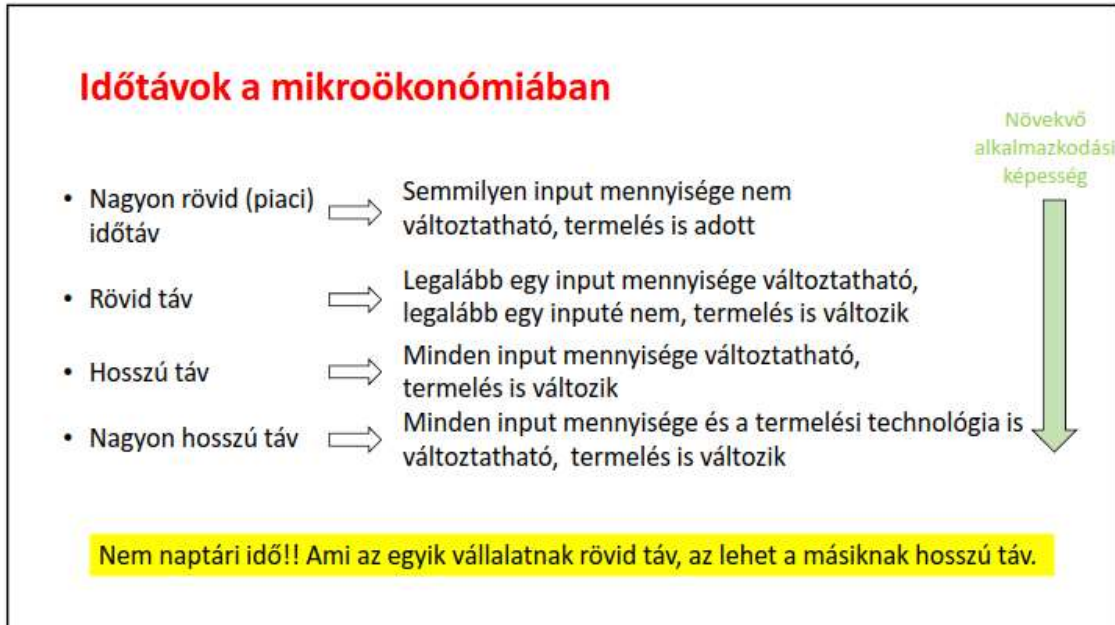

6. fejezet 2. lecke

Mikroökonómiai időtávok

1. dia

Az egyes inputok jellegzetességeiből fakadóan mennyiségük megváltoztatásához különböző hosszúságú időre van szükség. Ez egyben azt is jelenti, hogy a reagálásra rendelkezésre álló idő hossza korlátozza azt, hogy egy vállalat melyik inputjainak a mennyiségét tudja megváltoztatni. A mikroökonómiában négy időtávról szokás beszélni: nagyon rövid, vagy piaci időtávról, rövid távról, hosszú távról és nagyon hosszú, vagy technológiai időtávról. A nagyon rövid, vagy piaci időtáv az az időtáv, amikor a vállalat semmilyen inputjának a felhasznált mennyiségén nem tud változtatni, így a kibocsátása is adott. Ha a halász a reggeli fogással kimegy a piacra, akkor konstatálhatja, hogy az ár kedvezően magas, vagy éppen elszomorítóan alacsony, de a kivitt halak mennyiségén már változtatni nem tud. Arról dönthet legfőljebb, hogy mennyit adjon el, illetve, hogy legközelebb mennyire tegye oda magát a halászatban. A rövid távot az jellemzi, hogy ezen az időtávon már a vállalatnak lehetősége van legalább egy, de nem az összes termelési tényezőjének a mennyiségét megváltoztatni. A legalább egy, de nem az összes azt jelenti, hogy lesz olyan tényezője, amit változtatni tud (például vehet még föl, vagy bocsáthat el munkásokat), de lesz olyan is, aminek a mennyiségén nem tud változtatni (például ha előre kifizette az irodahelység bérleti díját, akkor addig nem tud se nagyobb, se kisebb irodába költözni). Hosszú távon ezzel szemben már minden vagy inkább bármely termelési tényező mennyisége megváltoztatható. Ha akarja a vállalat, növelheti vagy csökkentheti a munkásai, a gépei, az épületei, a felhasznált nyersanyag, bármi mennyiségét. Egyedül a termelési technológián nem engedjük változtatni még hosszú távon sem. Bizonyára kitalálta, hogy nagyon hosszú távon akkor már bármi megváltoztatható, akár a termelési

technológia is. Ahogy haladunk előre az időtávokkal úgy nő meg a vállalatok alkalmazkodási képessége.

Fontos megjegyezni azonban, hogy a mikroökonómiai időtávok nem naptári időtávok. Befektetéseknel, kötvényvásárlásnál vagy hitelfölvételnel megvannak rá a szabályok, hogy mit nevezünk rövid, közép és hosszú távnak – mit tudom én, az egy évnél hamarabb lejáró kötvény a rövid távú, az egy és három év közötti a közép távú, és a három évnél hosszabb lejáratút meg hosszú távúként kezeljük. Itt azonban a vállalatok reagálási képességéről van szó. Egy hónap az rövid, vagy hosszú táv? Egy egyszemélyes könyvelő vállalkozásnak lehet, hogy hosszú, egy multinacionális autógyárnak viszont inkább rövid.

2. dia

Időtávok és termelési függvény

termelési függvény: a megtermelhető maximális termékmennyiséget rendeli hozzá a felhasznált inputmennyiségekhez.

$Q = f(x_1; x_2; x_3; \dots; x_n)$ \iff $Q = f(K; L)$

Nagyon rövid táv:	$\bar{Q} = \bar{f}(\bar{K}; \bar{L})$	✗	
Rövid táv:	$Q = \bar{f}(\bar{K}; L)$	✓	Legalább egy fix, legalább egy változhat!!
Hosszú táv:	$Q = \bar{f}(K; \bar{L})$	✓	
Nagyon hosszú táv:	$Q = f(K; L)$	✗	

Hozzuk akkor most össze az időtávokat a termelési függvénnyel. A termelési függvény a megtermelhető maximális outputmennyiséget rendeli hozzá a felhasznált inputmennyiségekhez. Ez a függvény elég realisztikus, akármennyi inputot bele tudunk vinni, viszont így elég bonyolult lesz. Ahány inputunk van, annyi plusz egy változónk lett – a kibocsátással együtt. Ennyi dimenzióban számolni is elég nehéz, nemhogy vizualizálni. Meg aztán emlékszük, hogy már a fogyasztónál is az egyszerűség kedvéért kettőre limitáltuk a termékek számát, amit megvehet. Most is ezt tesszük, csökkentjük le a termelési tényezők számát kettőre. Így marad három változónk, mondjuk K mint tőke, L mint munka és a Q , a kibocsátás.

Nagyon rövid távon akkor a termelési függvény ilyen. Sem K -t, sem L -et, sem az f függvénykapcsolatot nem tudjuk megváltoztatni. Így persze ez determinálja Q -t is. A felülvonások a képletben ismét arra utalnak, hogy a kérdéses változó nagysága konstans, rögzített. Természetesen erre az esetre is lehetne érdekességeket mondani, például itt jönne be az alkudozás, vagy az, hogy jobban megéri-e egy napig raktározni, mint ma eladni alacsony

áron, de például éppen a korábban említett halárus esetében ezek egyike sem nagyon játszik... A nagyon rövid távval, mivel túl kötött, nem is fogunk ezen kurzuson belül foglalkozni.

Aztán itt van a rövid táv. A rövid távú termelési függvény ilyen lenne. A definíció szerint van legalább egy változtatható, és legalább egy rögzített, fix inputunk, ha összesen kettő van, akkor pont az egyik ilyen, a másik olyan. De ne azt jegyezze meg, hogy egy fix és egy változtatható, a legtöbb vállalat kettőnél több inputot használ föl! Nyilván lehetne L is rögzített, de intuitívabb úgy gondolni rá, hogy a tőkemennyiség rövid távon adott, a munkamennyiség meg változtatható. Ha viszont legalább az egyik termelési tényező mennyiségét tudom változtatni, akkor ez befolyásolja a kibocsátást, az outputot is, innentől kezdve már ő sem rögzített. Ez már egy megvizsgálásra érdemes helyzet, a következő leckében ezt is fogjuk tenni.

A hosszú távú termelési függvény ilyen. Hosszú távon bármely input mennyisége változtatható, és természetesen a kibocsátás nagysága is. Csak maga a függvénykapcsolat a rögzített. Ez már bonyolultabb, realisztikusabb, mint a rövid táv, viszont még kellően egyszerűen kezelhető ahhoz, hogy érdemes legyen foglalkoznunk vele, és fogunk is később ebben és a további fejezetekben.

Végül, de nem utolsó sorban a nagyon hosszú távú termelési függvényben már semmi nem rögzített. A függvénykapcsolat, ami még hosszú távon is adott volt, nagyon hosszú távon szintén változtatható. Ő jelképezi egyrészt a termelési technológiát, hogy milyen hatékonyan kombináljuk össze a termelési tényezőket outputtá. De ugyanennek egy másik alkotóeleme a vállalkozó ügyessége, találékonysága, vállalkozói képessége is. Egy ügyes vállalkozó ugyanakkora erőforrás-mennyiségből nagyobb kibocsátást képes kihozni, mint egy kevésbé ügyes. Majd később látni fogjuk, hogy pont ez az ő feladata, és hogy a magára hagyott (szabad alkukra épülő, állam által nem befolyásolt) piac gondoskodik róla, hogy azok a vállalkozók maradjanak talpon, akik hatékonyan képesek az erőforrásokat fölhasználni. A technológiai változás irányába ebben az alap mikroökonómia kurzusban nem fogunk elmenni.

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR
KÖZGAZDÁSZ KÉPZÉS
TÁVOKTATÁSI TAGOZAT
LECKESOROZAT
COPYRIGHT © SZTE GTK 2017/2018

A LECKE TARTALMA, ILLETVE ALKOTÓ ELEMEI ELŐZETES,
ÍRÁSBELI ENGEDÉLY MELLETT HASZNÁLHATÓK FEL.

JELEN TANANYAG
A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEMEN KÉSZÜLT
AZ EURÓPAI UNIÓ TÁMOGATÁSÁVAL.
PROJEKT AZONOSÍTÓ: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE